

ops.

NAISTÖÖLINE

J A

NAISKOLHOOSNIK

№ 5 (60)

M A I

1 9 3 4

SISUKORD:

Poliitiline osa:	Lhk.
1. <i>Mari Anvelt.</i> — Kõigile kooliealistele lastele 7-aastane üldõppus	1
2. Tikopesa eeskujuliku eesti kooli raaport	3
3. <i>Melanie Michelson.</i> — Eesti Pedtehnikum peab saama eeskujulikuks eesti pedagoogiliste kaadrite sepikojaks	6
4. <i>J. Siim.</i> — Lenini nim. eesti keskkool Leningradis	8
5. <i>A. O.</i> — Milles seisab meie laenude edu	10
Põllumajanduse osa:	
6. <i>J. Saviauk.</i> — Kõõgivilja kasvatuses	11
7. Veel laiemale süvendada naistöõjõudu rasketööstuses	15
Sõnumid:	
8. <i>Raudkepp.</i> — Kultuursele elule	16
9. Üfeskutse	17

1. maist 1934. a. on meie ajakirjanduse hindasid alandatud järgmiselt:

	1 kuu peale	3 kuu peale	6 kuu peale	12 kuu peale
Ajaleht „Edasi“	75 kop.	2 rbl. 25 kop.	4 rbl. 50 kop.	9 rbl.
Ajaleht „Uus Ilm“	50 „	1 „ 50 „	3 „	6 „
„Klassivõitlus“	75 „	2 „ 25 „	4 „ 50 „	9 „
„Leegid“	75 „	2 „ 25 „	4 „ 50 „	9 „
„Naistööline ja naiskolhoosnik“	30 „	— 90 „	1 „ 80 kop.	3 „ 60 kop.

Tellijad, kes 1934. aasta peale tellisid ja kellelt olid tellimised võetud endiste hindadega, neile saab ajalehte ja ajakirjade tellimiste tähtaegu pikendatud.

Viimasel ajal on palju kaebtusi tulnud, et meie ajakirjanduse tellijad ei saa korralikult kätte „Edasit“, „Klassivõitlust“, „Leekisid“, „Naistöölist ja naiskolhoosnikku“. Kaebtuste järeluurimisel on selgunud, et ajakirjanduse korratus kättetoimetamises on süüdi postiasutused. Kui tulevikus veel „Edasit“ ja meie ajakirjasid tellijatele korralikult kätte ei tule, siis tuleb tellijal minna kohapealsesse postiasakonda, kuhu tellimine sai antud. Kui aga seal asju ei saa lahendada, tuleb pöörata „Edasi“ toimetuse poole kaebusega, ära märkides, missugusesse postiasakonda on enne kaevatud ja missugune vastus sealt saadud.

Välismaatöölise kirjastusühisus NSV Liidus.

№ 5

(60)

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

M A I

1934

VANA KÜLA TA KIRIKUGA KÕIGE NÄHTAVAMAL KOHAL, TA PAREMATE URÄDNIKU, PAPI, KULAKU MAJADEGA ESIPLAANIL, TA TALUPOEGADE POOLLAGUNENUD ÜTTIDEGA TAGAPLAANIL — HAKKAB ÄRA KADUMA. TEMA ASEMELE ASUB UUS KÜLA TA ÜHISKONDLIS-MAJANDUSLIKKUDE EHITUSTEGA, TA KLUBIDEGA, RAADIOGA, KINOGA, KOOLIDEGA, RAAMATUKOGUDEGA JA LASTESÕIMEDEGA, TA TRAKTORITEGA, KOMBAINIDEGA, PEKSUMASINATEGA, AUTOMOBILIDEGA. ON KADUNUD VANAD KÜLAKURNAJA, LIIGKASUVÕTJA, VEREIMEJA, KAUPMEHE — SPEKULANDI, PAPI — URÄDNIKU TÄHTSAD KUJUD. NÜÜD ON TÄHTSATEKS INIMESTEKS KOLHOOSIDE JA SOVHOOSIDE, KOOLIDE JA KLUBIDE TEGELASED, VANEMAD TRAKTORISTID JA KOMBAINERID, PÖLLU- JA KARJABRIGADIIRID, KOLHOOSIDE PÕLDUDE PAREMAD LÖÖKLASED JA NAISLÖÖKLASED.

STALIN

KÕIGILE KOOLIEALISTELE LASTELE 7-AASTANE ÜLDÕPPUS!

15-aastane Paul, „Valter Kleini“ kolhoosi üks noortest, lõpetab mõne aasta pärast 7-aastase kooli. Paul on kolhoosis üles kasvanud. Juba suvet viis on ta traktori peal töötanud. Paulil on kolhoosi külvi- ja peksumasinad „peas“. Mineval suvel töötas Paul kolhoosi kombaini peal. Vabal ajal kuulab Paul raadiot, käib õhtuti kolhoosi kinos ja klubis, loeb ajalehte, raamatuid.

Uus suur karjalaut, silose tornid, kolhoosi töökojad, ühissöögimaja, lastesõim, uus kena koolimaja — see on uus küla, mis Pauli ümbritseb, uus küla, mis Paulile võimaldanud 7-aastase üldõppuse, mis nõuab Pauli ja teiste noorte käest kõige vähem 7-a. üldharidust. Uue küla tähtsad inimesed — traktoristid, kombainerid, lauda- ja põllubrigadiirid, paremad kolhoosi lööklased, kõik, kes kolhoosides ja sovhoosides ausalt töötada tahavad, — teavad, et nad igal sammul teadmisi füüsika, keemia, matemaatika, loodusteaduse alal vajavad, et ümbritsev ühiskonna elu neilt kõrget hariduslist tasapinda nõuab.

Seda tasapinda võib anda meie kasvavale noorsoole eestkätt õieti organiseeritud ja edukalt *töötav alg- ja keskkool*.

Sellepärast viimastel aastatel on ÜK(e)P keskkomitee eriti tähelepanu pööranud kooli küsimustele ja konkreetselt juhtinud seda tööd.

ÜK(e)P keskkomitee otsus 5/XI 1931. aastal näitas, et õppetöö koolides ei anna küllalt üldiseid üldhariduslikke teadmisi ja ei valmista tehnikumidele, ega ülikoolidele vastavate teadmiste inimesi.

ÜK(e)P keskkomitee otsus 25. augustist 1932. a. ja 12. veebruarist 1933. a. annab terve rea põhimõttelisi näpunäiteid, kuidas tuleb tõsta koolitöö omadust ja mõistab hukka igasugused pahempoolsed kallakud koolitöö alal. Pearõhk on pandud õppeprogrammide, kõrgeomaduslikkude stabiilsete kooliraamatute kokkuseadmisele, tööreshimile ja õppetöö omadusliku külje ja õpetajate kvalifikatsiooni tõstmisele, mis on annud suuri tagajärgi.

Ka eesti koolide alal on meil suure võtmed. Koolidele on kindlad p

mid välja töötatud. Eesti alg- ja 7-a. koolid on täiesti varustatud õpperaamatutega.

Teaduslike instituutide kaastöölised (H. Lemberg, sm. Kure, sl. Allermann, sm. Päll, sl. Kirsch), proletaarsed kirjanikud (sm. Pöggelmann, sm. Trein, sm. Lukin, sm. Päll), Bibliograafia Instituudi teav kriitika on aidanud eesti õpperaamatute omadust võrdlemisi kõrgele tõsta.

Kooliõpetajate hoolsa töö tagajärjel on süstemaatlikult tõusnud kirjaoskus kõikides koolides. Ühes sellega on ka tõusnud üleüldine edasijõudmine ja teadmiste tase. Mitmed ja mitmed koolid töötavad täiesti eeskujulikult ja on Leningradi oblasti koolide aunimekirjas (Luuga, Struugi, Simiititsa, Majakovo), *Tikopesa kool on oma hea töö eest riigi eeskujulikkude koolide võrku üles võetud.*

Tikopesa uued kooliruumid, kabinetid ja klassid võimaldavad koolitöö vastavat korraldust. Tikopesa kool laiendas käesoleval aastal näitliku ja ekskursiooni-meetodi tarvitamist õppetöös, kogus ja kogub summasid mitmesuguste näitlikkude õppeabinõude muretsemiseks, on tööplaanidesse seadnud terve rea ekskursioonide korraldamisi põllumajanduslike koolidesse ja tööstuse ettevõtetesse, radiofitseerib kooli, täiendab töökodade sisseaset.

Koolitöö omaduse eest kannavad täit vastutust kooliõpetajad.

On sisse seatud järjekindel koduste ülesannete järelvaatus ja arvestamine, kui ka vihikute parandamine.

Koolitöölised tunnevad vastutust mitte ainult kooli töö eest, neid huvitab ühes ka kolhoosi käekäik, ümbritsev ühiskonnategevus. Tikopesa kooliõpetajat sl. Linda Meistrit tunneb „Edasi“ veergude järgi laiem ringkond, Linda Meistrit tunnevad hästi ka „Naistöölise ja naiskolhoosniku“ lugejad. *Sl. Linda Meister on lööklane omas koolitöös, sl. Linda Meister on ka lööklane ühiskonnatöös.*

Mõni sõna veel „reakoolidest“. Astuge Luuga eesti kooli sisse. Sl. Helmi Vesarti osaval juhatusel on ruumid korralikult remonteeritud. Koolis on eeskujulik puhtus. Klässides korralikud pingid. Tunnid on ettevalmistatud, töö klässis huvitav ja plaanikindel. Ühiselumajas mõnus ja puhas. Vabal ajal hoolitseb õpetajate kollektiiv kultuurse ajaviite eest. Koolil on raadio. Hästi töötavad kunsti ringid. Kirjanik Klimbergi lavastused leidsid suurt kiiduavaldust Luuga raiooni eesti kooliõpetajate konverentsi poolt.

Ülendatud meeleoluga ja heade tagajärgedega töötavad Plüssa eesti kool sl.

Ida Gutvesi juhatusel, Kingissepa eesti kool sl. Prometi juhatusel, Verhnerutshel kool sl. Janseni juhatusel, noorte kooliõpetajate kollektiiv Simiititsas, paljud ja paljud teised.

Agaralt on ka Leningradi oblasti eesti töölised ja kolhoosnikud osa võtnud üldõppuse läbiviimisest, aidanud kohtadel luua majanduslike tingimusi koolitööle. Eesti kolhoosnikkude kaasabil on üles ehitatud uued suured koolimajad Luukülas, Tikopesas, Simiititsas, Struugis, Tserinos, Lammes, Onstopelis, Kamsovos, Plüssas, Lug-Logis, Domkinos, Trutnevos. Igalpool on hoolitsetud laste sooja toidu eest koolis. Kolhooside töökodad, MTJ schefid aitavad koolisid politehniseerida, töötubasid sisse seada. Majakovo kooli juhataja sm. Tamm võib sajadele koolidele eeskujuks olla oma kooli töökodadega, mida ta nii sisse seadnud, et maa tingimustes võib tervet politehnilise töö programmi läbi viia, lastele oskusi anda elektrijõu tarvitamises, puu- ja raamatutöökodas töötamises. Endised kruntnikkude karjalapsed, kes ainult karjaaja lõpust kuni karjaaja alguseni koolis käia võisid, istuvad nüüd kolhoosnikkude lastena rahulikult 1. septembrist kuni 1. juunini koolis, lõpetavad korralikult esimese astme kooli ja lähevad edasi 7-aastaselt kooli. *Algkool on juba fakt.* Kindlalt astume meie üldisele keskkhariduse teostamisele.

Hulgad peavad omastama teaduse põhi- alused.

Teisel viisaastakul ei lähe meie üle NSV Liidus ainult üldisele kohuslikule 7-a. politehnilisele üldõppusele, vaid läheme veel kaugemale, teostame järk-järgult üldist politehnilist haridust kõikidele lastele ja alaealistele kuni 17 aasta vanaduseni.

Käesoleval ajal on meil üldalgõppus juba teostatud, sest „üleüldise kohusliku algõppuse läbiviimine kogu NSV Liidus ja kirjaoskuse protsendi tõstmine 67 protsendilt 1930. a. lõpul kuni 90 protsendini 1933. a. lõpul“ (Stalin) on selle tõenduseks ja kriipsutab alla, et meil kooli alal juba astutud on „otsustav samm kultuuri- revolutsiooni teostamises“ (Stalin).

Leningradi oblastis õpib eestlasi algkoolides 4598 õpilast ja 7-a. koolides 1917 õpilast. Eestikeelseid algkooli on 90, keskkooli — 11. Uued keskkoolid on avamisel Kikerinos, Krasnogvardeiskis, Volossovos ja Läädas.

Kodanlikes riikides, kus üldõppus formaalselt juba kümned aastad sisseviidud, on töörahva üldharidus palju madalamal

tasemel kui meil. Seal ei ole valitsus hevitatud tööliste ja talurahva haridusest. Äärmiselt viletsus ajab seal töörahva lapsi varakult tööle, tihti isegi enne, kui nad kooli satuvad.

Ainult meil NSV Liidus on võimalik olnud üldalgõppust läbi viia, sellepärast et Nõukogude valitsuse tegevus on otsekohe sihitud töörahva materjalse ja haridusliku seisukorra parandamiseks.

Suured summad riigi sissetulekust määratakse koolitöö peale. Seda summat suurendavad omal ettevõttel vabatahtlikult veel mitmekordselt meie tööliste ja kolhoosnikkude hulgas.

Lõpeb käesolev õppeaasta. Lõpeb võrdlemisi möödunud aastaga suuremate saavutustega õppetöö organiseerimise ja omaduse tõstmise alal. Eelseisval uuel õppeaastal tuleb koolitööd 17. kongressi ülesannetele vastavalt veel kõrgemale tasemele tõsta. See nõuab koolile ka lastevanematelt ja naiskolhoosnikkudelt aktiivset toetust.

Juba nüüd, kevadel, peame muretsema, et kool ja ühiselumaja oleksid talvel puudega varustatud, et nüüd kohe algaks koolide remont, et nüüd juba oleks muutetud õpperaamatute eest, et nüüd kevadel juba oleks arvele võetud lapsed, kes kooliealisteks saanud, ja et lapsed, kes algkooli lõpetanud, saaks keskkooli edasi minna. Tuleb kõigil jätkata võitlust 7-aastase üldõppuse läbiviimise eest, mille teostamine lõõb viimase naela vana ühiskonna jäänuste puusärki.

MARI ANVELT

Üks meie vanematest silmapaistvamatest haridustöölisest, kes 1918. aastast saadik juhib edukalt Leningradi oblastis vähemusrahvuste koolisid.

Meil on koolitöös suured saavutused, algõppus on saavutatud.

Veel suurema vaimustusega tehtud töö kindlustamisele, järgmisele astmele — 7-a. üldõppuse täielikule teostamisele! Kõikidele kooliealistele lastele 7-aastane haridus!

Mari Anvelt.

TIKOPESA (Kingissepa raionis) EESKIJULIKU KOLHOOSI NOORSOO KOOLI RAAPORT

Tikopesa (Kingissepa raionis) eeskujuliku Kolhoosi Noorsoo Kooli **raaport**.

Sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine nõuab igakülgset ettevalmistatud ühiskonna liikmeid. „Kommunistiks saada võib ainult siis, kui rikastad oma mälu kõigi nende rikkuste teadmistega, mis inimsugu välja on töötanud“ (Lenin).

Meie õpilased peavad koolides omama mitte üksi hulga teadmisi, vaid ka kindlat tahtejõudu ja aktiivsust eelseisvaks tööks sotsialismi ülesehitamises.

Kui kapitalistlikud riikides on kooli töötavate rahvahulkade surve, pimestamise ja kurnamise abinõuks, siis NSV Liidus on kool proletariaadi diktatuuri võimsaks sõjariistaks võitluses kapitalistlikkude jäännuste vastu majanduses kui ka inimeste

teadvuses, on tähtsamaks teguriks võitluses kõrge sotsialistliku kultuuri eest.

Meie Tikopesa eeskujuliku KN Kooli õpetajad ja õpilased raporteerime õppeaasta lõpul oma töö tagajärgedest partei keskkomitee ajalooliste otsuste täitmise alal alg- ja keskkoolide kohta.

Kirjaoskuses

Õppeaasta algul oli Tikopesa KN Koolis kirjaoskuse seisukord keelte alal mittehuldav. Edasijõudmine eesti keele alal oli kõigest — 65%; vene keele alal — 59%. Niisugune olukord nõudis keelte õpetajalt ja õpilastelt suurt jõupingutust ja energiat, et võita kirjaoskamatus nii eesti kui ka vene keeles.

Keelte õpetajad viisid sisse ühise kindla kava, kus olid ettenähtud kõik võtted ja töövormid, mille abil tõsta õpilaste kirjaoskust. Õpilastele sai antud koduseid töid selle eesmärgiga, et nad järjekindlalt töötades õpiksid korralikule käekirjale ning ortograafiliselt õigele ja stiililiselt ladusale kirjale.

Samuti sai sisse viidud kindel nõudmine, et õpilased rohkem loeksid ilukirjandust, mis tõstab keele teadmise tasapinda ja laiendab silmaringi. Ka teiste ainete õpetajad võtsid omale kohustuseks parandada ortograafilisi ja stiililisi vigu nende õppeainete töödes. See aitas tugevasti kaasa üldvõitlusele õigekirjutuse eest. Peab ära märkima, et õppeaasta algul õpilaste vihikud olid korratud. Võitluses korralikkude vihikute eest õpetajaskond ühes ühiskondlusega korraldas mitu ülekoollist vihikute ja raamatute järelevaatust, kus said ära märgitud eriti korralikud ja korratud õpilased ja loodud nende kohta ühiskondlik arvamine. Sarnased võtted andsid häid tagajärgi ja tänapäev on õpilaste vihikud täiesti rahuloldavas seisukorras.

Õpilased oskavad töötada ajalehega, selleks teevad väljalõikeid antud teemide järgi, millisest materjalist on saavutatud terved albumid. Ka kooli seinalehed on omaduse poolest paranenud ning kasvanud õpilaste hulgas kirjasatjate arv.

Ühise võitluse tagajärjel, millest võtsid osa õpetajate kollektiiv tervena ja õpilased ise, on Tikopesa KN Kool keelte alal saavutanud järgmised näitajad: II veerandis eesti keel — 78,10%, vene keel — 78%; III veerandis eesti keel — 94,5% ja vene keel — 79%.

Suuri raskusi tekitab see, et täiesti puuduvad stabiilsed õpperaamatud 6. ja 7. rühmadele, kuid vaatamata kõigi takistuste peale Tikopesa KNK kindlustab IV veerandis 96%-lise edasijõudmise keelte alal.

Õppetöö organiseerimises ja planeerimises

Üheks otsustavamaks ja tähtsamaks koolitöö lülits on planeerimine. Koolitöö oli sügisel juba enne õppetööd planeeritud. Koolil on praegu järgmised plaanid:

- 1) Kooli üldine valmistuslik õppeplan.
- 2) " " rahanduse eelarve (plan).
- 3) " " majapidamise plan.
- 4) Rühmade õppeplaanid.
- 5) Valmistuslikud plaanid iga õppeaine alal.
- 6) a) Õppeainete tööplaanid, mida kokku seatakse iga aineõpetaja poolt teemide järgi.

b) tundide läbiviimise plaanid ja meetodilised kirjad.

7) Kindel tunnikava.

8) Õpetajate organisatsioonidel:

- a) meetodiliku nõupidamise ja
- b) valmistusliku nõupidamise tööplaanid.

9) Õpilaste organisatsioonidel:

- a) õpilaste komitee; b) pioneer-rühma; c) vabatahtlikkude organisatsioonide ja d) ringide tööplaanid.

10) Kooli üldine väliskooli tööplan.

Nende plaanide kokkukõlastamine, läbiarutamine, kinnitamine läks meetodilikkudes ja valmistuslikkudes nõupidamistes, kus ka sotsialistlik võistlus sai organiseeritud, nii et kõik õpetajad on löökkohustustega haaratud.

Õpetajate nõupidamised oma töös juhtisid erilist tähelepanu õppemeetoditele. Sai muretsetud näitlikku materjali, mis iga õppeaine läbitöötamiseks vaja. Selleks ois tarbeks on kool käesoleval õppeaastal muretsenud omale 4000 rubla eest laboratoorset varustust, mille hulka ei kuulu lihtsamad mehhanismid, — neid valmistab kool enda töökodades.

Politehniseerimises

Kool on täielikult varustatud lihtsamate puutöö-riistadega ja -pinkidega. Iga õpilase peale on tööpink ja tarvisminev komplekt puutööriistu. Töö töökojas on planeeritud, kõik tööd ja töötunnid plaanikindlalt tunniplaan järgi läbi viidud. Õpilased on peale praktiliste teadmiste ja tööprotsesside omandanud terve rea teoreetilisi teadmisi valmistuse tehnoloogia alal.

Kool seab omale ülesandeks järgmiseks õppeaastaks muretseda komplekt tööriistu ja materjale metallitöö ja papitöö aladelt ja mehaneeritud tööpinke. Politehniseerimise eesmärgil on korraldatud 5 ekskursionooni, nendest kaks suuremat Leningradi ja Kingissepa linnadesse, on valmistatud terve rida näitlikke õppeabinõusid, on õpilasi tööle tõmmatud tehnika ja foto ringidesse.

Õpetajate kvalifikatsioonil tõstmises

Tikopesa pedagoogide kollektiiv käesoleval õppeaastal on suure töö ära teinud oma kvalifikatsioonil tõstmise alal, kindlustades marksistlik-leninlist ilmavaadet ja suurendades oma meetodilisi teadmisi, mis tarvilikud õppematerjali kergemaks ja arusaadavamaks edasiandmiseks õpilastele.

Õpetajate kvalifikatsioonil tõstmise peavormiks oli kirjateelne õppus. Kirjateel õpivad kõrgemates õppeasutustes 3 õpetajat,

peale selle võõrkeelte õppimise instituudis 2 õpetajat.

Väliskooli töös ja kunstilises kasvatuses

Tikopesa KNK õpetajad ja õpilased, kindlustades õppetöö omaduse tõstmist, pöörasid suurt tähelepanu ka väliskoolitööle.

Väliskooli töö eesmärgiks on aidata kaasa õppetöö omaduslikkude näitajate tõstmisele, õpilaste vaba aja organiseeritult ärakasutamisele, õpilaste kunstilise kasvatuse süvendamisele. Selleks on organiseeritud: 1) kujutava kunsti, 2) kirjanduse 3) laulu, 4) klaveri, 5) keelpillide, 6) spordi ringid, 7) agitbrigaad, kust võtab osa 72 õpilast. Õpilaste vaba aja organiseeritult ärakasutamiseks teadmiste omandamiseks peale ülal nimetatud ringide töötavad veel poliitika, sõja, foto ja tehnika ringid ja vabad organisatsioonid MOPR'i, Osoaviahimi ja usuvastane rakukesed. Kõikidel ringidel on oma tööplaanid.

Koolis on raadio ja patefon, mida kasutatakse õpilaste lõunavaheaja kultuuriselt mõõdasaatmiseks ja õppetöös — nagu muusika tundides.

Koolis on ÜLKNÜ rakuke, mis koosneb 8 liikmest, komnoorte edasijõud on, võrreldes õppurkonnaga, eeskujulik. ÜLKNÜ liikmed Tomson ja Reinman said premeeritud hea õppetöö eest. Pioneerisid on 41, nendest premeeritud 9 inimest.

Õppe- ja väliskooli töö on rajatud sotsialistliku töö meetoditele.

Kõik kursused võistlevad omavahel ja 75% õpilasi on lõõklased.

Õpetajate ühiskondlik töö

Oma lõõkkohustuses võtsid õpetajad peale oma valmistusliku töö (mille peale õpetajad pearõhku panid) terve rea ülesandeid ühiskonnatöö alal.

Tähtsamateks vormideks sellel alal olid:

1) Töö kolhoosides, kus iga õpetaja on kolhoosi külge kinnitatud.

2) Töö lugemistoas, ringide juhatamise, loengute ja vestluste läbiviimise, seinalehe väljalaskmise, pidude organiseerimise, õhtukoolis õpetamise alal.

3) Töö külanõukogu sektsioonide juhtimise alal.

4) Osavõtt koosolekutest, külanõukogu pleenumitest jne.

5) Väliskooli töö liinis: ringid, õpilaste üldkoosolekud, rühmakasvatajatena, kabinetide juhatajad jne.

Peale selle võtsid õpetajad osa kõikidest riiklistest hoogtöödest. Õpetajad realiseerisid järgmiselt II viisaastaku teise aasta laenu:

1. Õpetajad ise tellisid laenu 2170 rubla eest.

2. Laotasid laiali laenu 3335 rubla eest.

3. Korraldasid obligatsioonide järelevaatust 3500 rbl.

4. Avastasid võitlusid 800 rbl. eest.

Kõik see töö on meil läinud tihedas töökontaktis parteirakukese ja külanõukoguga, kes on õieti mõistnud õpetajate jõudu kasutada ja korraldada.

LINDA MEISTER

Tikopesa eesti eeskujuliku kooli õpetaja-lõõklane ja meie ajakirja aktiivne kaastöölaine.

Ettevalmistus uueks õppeaastaks

Tikopesa KNK on ettevalmistuse küsimused uueks õppeaastaks läbi töötanud kooli meetodilistel nõupidamistel, külanõukogu pleenumitel ja lastevanemate ning kolhoosnikkude koosolekutel. Tähtsamateks momentideks koolis uueks õppeaastaks ettevalmistamise alal on:

1) Korraldada õppetööd nõrgematele õpilastele suvisel koolivaheajal;

2) õpilaste organiseeritud suvise puhkeaja mõõdasaatmine;

3) kooli majapidamise asutamine ja õpilaste materjalse olukorra kindlustamine;

4) kooliruumide laiendamine, remont, tüübilise sisseseade muretsemine;

5) õpilaste arvu suurendamine 50 protsendi võrra;

6) internaadi avamine 30 õpilase jaoks;

7) politehnilise töökodade ümberkorraldus, ruumidega varustamine, tööabinõude ja materjalide muretsemine;

8) koolitöölise kvalifikatsiooni tõstmine;

9) õpperaamatute, kantselei materjalide ja laboratoorse sisseseade muretsemine;

10) abiandmise organiseerimine koolile ühiskonna poolt tööjõu näol 200 tööpäeva ulatuses ja täiendavate rahasummade näol 4000 rubla suuruses. Osa nendest peapunktidest on teostatud, teine osa nõukoguliste organisatsioonide ja laialise kolhoosilise ja kehvik-keskmik üksikmajapidamiste aktiivl toetusel saab kahtlemata juba aegsasti uue õppeaasta alguseks teostatud.

Tamvillus, Meister,
Krönström, Appen.

EESTI PEDTEHNIKUM PEAB SAAMA EESKIJULIKUKS EESTI PEDAGOOGILISTE KAADRITE SEPIKOJAKS

Eesti Ped. Tehnikum on ainuke õppeasutus Nõukogude Liidus, kelle ülesanne on valmistada eesti I astme koolidele täiesti kvalifitseeritud, poliitiliselt kindlaid, kultuuriselt arenenud õpetajaid.

Ei või ütelda, et Tehnikum selle ülesande on tänasel päeval lõpulikult lahendanud ja nüüd võib rahuliku südamega maitseda oma tööproduksiooni. Vaatamata sellele, et on saavutusi, tuleb veel palju töötada.

põhivormiks, kindlunenud on distsipliin kindlunenud on kord ning tõusnud pedagoogide ja õpilaste vastutus õppetöö oma-duse eest.

Mõned võrdlevad arvud:

1932/33 õ.-a. 1933/34 õ.-a.

Osavõtjaid sots.

võistlusest	— 91,2%	96,4%
Edasijõudmine	— 95,9%	96,8%
Tunniskäimine	— 98,7%	99,8%

MELANIE MICHELSON

Eesti-Soome Pedtehnikumi direktor. 1926. a. lõpetas Eesti Peditehnikumi, 1932. a. Herzeni nim. Riikliku Pedagoogilise Instituudi. St. Michelsoni juhatusel on õppetöö omadusline külg Eesti Peditehnikumis viimasel aastal märksa paranenud.

ÜK(e)P keskkomitee ajaloolikud otsused alg- ja keskkoolide kohta koondasid Tehnikumi administratsiooni ja parteikollektiivi tähelepanu tehnikumi töö omaduse tõstmisele ning ta sisu parandamisele. Siin on Tehnikum otsustavas võitluses partei poliitika moonutuste vastu tuntavaid edusamme saavutanud. Õppetööd tehakse kindlate ühtsete programmide järel. Õppetund on muutunud õppetöö

Kuid koolide põhipuudus, mida partei keskkomitee oma otsustes 5.IX 31. a. ära märkis, see on, et „õppetöö koolis ei anna küllaldast hulka üldhariduslikke teadmisi ja lahendab mitterahuldavalt ülesannet valmistada tehnikumidesse ja kõrgematesse koolidesse täiesti kirjaoskajaid inimesi, kes hästi omandaksid teaduse põhialuseid,“ — ei ole veel lahendatud, see on väga suurel määral sellest, kuidas KNK võitle-

Looduseteaduse tund Eesti Pedtehnikumis.

vad koolide põhipuuduse vastu. Kuni tänase päevani KNK ei anna tehnikumile täiesti vastavaid 7-aasta kooli lõpetajaid. Sel alal tuleb KNK veel suurema energiaga edasi töötada.

Teiseks nõrgemaks lülks on see, et Tehnikumi õpilastel on üldine kultuurne ja poliitiline tasapind nõrk. Tehnikumi töö omandus, kõrgeväärtuslik sisu, üldise poliitilise ja kultuurilise tasapinna tõstmine — need on põhiülesanded, mille eest ühisel väerinnal õpetajad ja õpilased võitlevad.

Tehnikumi majanduslik ja õpilaste materjalne seisukord on möödunud aastaga võrreldes märksa paranenud. Kui möödunud õppeaastal oli õpilastel mõnigi kord köht tühi ja tuba külm — siis käesoleval aastal ei ole enam ühtegi õpilast, kes kurdaks külma ja kõhutühjuse üle.

Tehnikumil on kindel garantii selleks, et majanduslik ja materjalne olukord käesoleval aastal veel rohkem tõuseb.

Tehnikumil on kindel garantii selleks, et ta muutub eeskujulikuks õpetajate kaardrite sepikojaks.

Selleks garantiiks on sm. Stalini aruanne 17. parteikongressil, milles ta alla kriipsutab, et:

„Lõpuks tuleb ära märkida veel üht, kuid juba eitava iseloomuga tõsiasi. Ma mõtlen siin seda lubamatut nähtust, et pedagoogilised ja arstiteaduslikud „fakulteedid“ on meil ikka veel tagaplaanil. See on suur puudus, mis piiritleb riigi huvide rikkumisega. Sellele puudusele vaja tingimata lõpp teha. Ja mida rutem saab see tehtud, seda parem.“

Nii siis, Tehnikumil on kõik eeltingimised selleks, et tõsta tööväärtust niisugusele kõrgusele, mis annaks maale õpetajaid, kes on suutelised kasvatama maa ja linna jaoks inimesi, kes omandanud teaduse põhialused, kes on poliitiliselt ja kultuurselt arenenud ning kommunistlikult kasvatatud, kes on suutelised ehitama klassisideta ühiskonda.

Aga selleks, et niisuguseid pedagoogisid valmistada, on tarvis muretseda tehnikumisse sisseastujate eest.

Sügisel Tehnikum avab kooli osakonna põhikursuse, kuhu võetakse 7-aasta kooli lõpetajaid, ja ühe ettevalmistuse kursuse, kuhu võetakse 5½ aastase kooliharidusega õpilasi vastu. Täiendavalt võetakse vastu II ja III kursustele.

Vastuvõtmise tingimused ilmuvad lähemal päeval „Edasis“ ja „Kommunaaris“.

Kuid Tehnikum oma jõuga, ilma kohalike organisatsioonide kaasabita ja ilma kohaliku aktiivita ei suuda tarvilisel määral uute õpilastega komplekteeruda. Tehnikum pöörab kõikide Nõukogude Liidus asuvate eesti KNKoolide, kolhooside ja külanõukogude poole üleskutsega kaasa aidata komplekteerimisele. Naisseltsiliste aktiivsus ja entusiasm on paljudele meie töödele kaasa aidanud. Näitame ka siin oma jõudu. Aidake välja eraldada kandi-

daate, kes on vastavad õppima saatmiseks, tehke nende kallal isiklikku agitatsiooni tööd.

Mida rohkem teie selleks kaasa aitate, seda kindlamini on teie koolid varustatud kvalifitseeritud õpetajatega.

Aidake, naisseltsilised, kohalikkudel külanõukogudel kokku seada õppima saadetavate õpilaste nimekirja, silmas pidades, et õppima saadetavad seltsilised klassiliselt ja hariduslikult tingimustele täiesti vastaksid.

Melanie Michelson.

LENINI NIM. EESTI KESKKOOL LENINGRADIS

Lenini nim. kooli pioneeraktiivi koosolek.

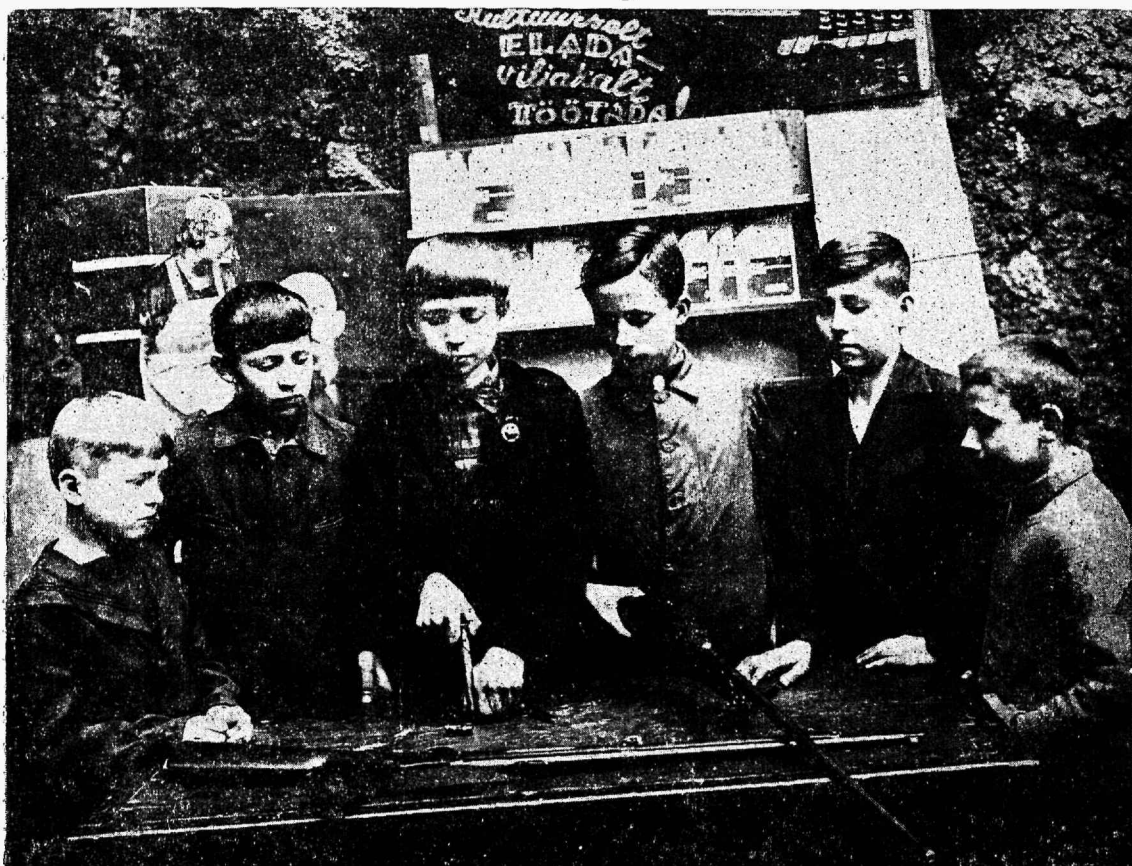
1918. aastal pandi alus praegusele Leningradis asuvale Lenini nimelisele eesti keskkoolile ja kooli juures olevale lastemajale. Esimesed kasvandikud olid punakaardlaste ja valgest Eestist emigreerinud revolutsionääride eestlaste lapsed.

Käesoleval 1933—34. õppeaastal on lastemajas 60 kasvandikku ja koolis 120 õpilast. Sotsiaalses koosseisus näeme koolis 65% tööliste, 15% teenijate, 5% kol-

hoosnikkude lapsi, kuna ülejäänud protsent on lastemaja kasvandikud.

Lenini nimelise kooli õpetajad on pea-aegu kõik kõrgema kooli haridusega ehk täiendavad oma teadmisi õhtustes ülikoolides.

Lenini nimeline kool asub Eesti Pedagoogilise Tehnikumi külje all ja on tema laboratooriumiks, kus korraldatakse eeskujulikke tunde tulevastele pedagoogidele,

Sm. V. Kingissepa nim. E. T. Haridusmaja laste laskering töö!

ja kus need teevad esimesi katseid pedagoogilise praktika alal.

Kool on oma saavutusi õppe- ja väliskoolitöös püüdnud edasi anda teistele koolidele ja asutustele nii kirjalikult kui ka elava sideme kaudu. Selleks on kaugematesse eesti asundustesse suuremaid õppereisusid korraldatud, nagu 1930. a. Kaukaasiasse ja 1932. a. Krimmi. Need õppereisud andsid väga palju nii õpilastele kui ka õpetajatele. Nendel 2000 kilomeetrilistel reisudel nägid õpilased, kuidas NSV Liit teostab esimest suurt viisaastakut.

Möödunud suvel korraldas kool õppe-reisi Punase Struugi raiooni, kus loodi elav side raiooni kolhoosidega.

Käesoleval aastal on kooli peatähelepanu pööratud alg- ja keskkoolide kohta käivate partei keskkomitee otsuste praktilisele teostamisele.

Lenini nimeline Eesti keskkool on asunud oma töö ümberkorraldusele 17. parteikongressi põhiülesannete alusel.

Kool seadis ülesandeks:

1. Võidelda kooli organisatsioonilise ja valmistusplaani 100% täitmise eest.

2. Organiseerida abilandmist mahajäänud õpilastele.

3. Tõsta kooli distsipliini.

4. Süvendada kommunistlikku kasvatust.

Õppe- ja väliskoolitöö alal teeb kool järjekindlaid edusamme: igas kvartaalis tõuseb kooli edasijõudmise protsent. Kolmes esimeses kvartaalis oli keskmine edasijõudmine 94 protsenti. Viimases VII-das klassis polnud ühtegi nõrka märki — õpilaste edasijõudmine on 100%, mis tõttu see klass sai premeeritud punase lipuga.

Ka kunstilise kasvatuspeale on Lenini kool suurt rõhku pannud. Kooli puhkpillide orkester loetakse raionis paremate hulka, mis tõttu teda tihti kutsutakse raiooni tähtsamatel õhtutel mängima. Peale selle töötab edukalt ka rahvatantsude ring.

Vassiilisaare raiooni andekate laste võistlusel said joonistamise esimese auhinna *Volli Reks* ja teise auhinna *Ilmar Kimm*.

Raiooni koolidest patstab Lenini nimeline kool silma oma internatsionaalse kasvatuspeale. Kool on suutnud kasvatuspeale panna, et mingisugust rahvuse vahe-

tegemist laste seas ette ei tule, vaatamata sellele, et koolis õpib 3 rahvust.

Eesti pioneerrühma juhatajaks on VII klassi õpilane Miralda Saks. Pioneerid on kirj vahetuses välismaa pioneer-organisatsioonidega. Peaaegu kõik lapsed on teadlikud MOPR'i liikmed, kes maksavad korralikult liikmemaksu ja jälgivad välismaadel kannatavate revolutsionääride ja nende laste elu.

Suurem jagu pioneeridest on valge Eesti kodanluse terrorist kannatada

saanud vanemate lapsed ja need lapsed saavad kõige paremini aru Kaganovitshi ütelsest:

„Pidage meeles, et punane side pole paraadi vorm. Punane side teie rinnal on läbi imbutatud sadade ja tuhandete võitlejate verega.

Pioneer, see ei ole mitte pidulik poiss ega ilusti ehitud tüdruk. Pioneer on võitleja.“

J. Siim.

MILLES SEISAB MEIE LAENUDE EDU?

Mispärast realiseeritakse meie laenuid nii edukalt? Mispärast miljonilised Nõukogude Liidu tööraha hulgad annavad oma hoiusummad nii suure vaimustusega riigile laenuks? Need küsimused on seletatavad paljude põhjustega. Esimene ja peamine põhjus on — meie sotsialistliku ehitustöö määratusuured edusammud, tööraha hulkade aktiivsuse ja sotsialistliku teadlikkuse kasv, nende ääretu truudus oma proletaarsele riigile ja kommunistlikule parteile.

Teiseks põhjuseks on — rahva sissetuleku vahetpidamata kasv ja töötavate hulkade materjalse seisukorra paremaks muutumine Nõukogude Liidus.

Kolmandaks põhjuseks on meie laenude kasulikkus. Meie laenude peavõidud, mida töörahas omale saab, on kümned ja sadad uued üleilma kuulsad ettevõtted — tehased, vabrikud, elektrijaamad, kõrgahjud, tuhanded sovhoosid, masina- ja traktorijaamad, klubid, koolid, lastemajad jne.

Viimase viisaastaku kestel on töötavatele hulkadele — laenuomanikkudele välja maksetud rahas protsente ja võite üle ühe miljardi neljasaja miljoni rubla.

Leningradi oblastis ja ka mujal laenuobligatsioonide järelele vaatuse hooajal selgitati välja rida võite, mis langenud obligatsioonidele juba 2—3 aastat tagasi. Käesoleval aastal 15. veebruarist kuni 1. aprillini Leningradi oblastis selgitati välja 73 443 võitu, üldsummas 1 979 240 rubla suuruses.

Siit kaasaaitamise komisjonile suur ja vastutusrikas ülesanne — mitte ainult laenu realiseerida, vaid ka organiseerida laenu omanikkudele igakülgset abi, süstemaatlikult korraldada obligatsioonide järelele vaatust pärast iga võiduloosimist.

Iga kolhoosnik ja naiskolhoosnik, töörahvapere iga liige, andes nõukogude riigile laenuks oma summad, aitab sellega aktiivselt kaasa kindlustada meie riigi majanduslikku võimet ja loob sellega edaspidised tingimused edukaks sotsialismi ehitustööks ning endi materjalsete ja kultuursete nõuete veel paremaks rahuldamiseks. Nõukogudemaa on ainukene maa ilmas, kus riigi huvid miljonite töötavate, miljonite laenuomanikkude huvidega kokku langevad.

Tuhatkorda on õigus Leningradi Kanoneri tehase sepal sm. Rudolf Lessovil (eestlane, vana Tallinna tööline), kui ta kirjutab, et:

„Meie riik — see on töötavate hulkade oma riik ja sellepärast ei ole tal ka muu jõu peale võimalik loota, kui töötavate hulkade oma jõu peale. Sellepärast mina, tööline, olen alati tellinud riigilaenu, et riik saaks ehitada võimalikult palju masinaid, mis kergendavad meie tööd.“

Ja edasi:

„Sellepärast kutsun kolhoosnikke üles teise viisaastaku teise aasta laenu tellimisele, et valitsus oma traktoritööstuse programmi võimalikult rutem täita saaks.“

Et meie laenuid tööraha hulkades suurevaimustusega vastu võetaks ja kiirelt realiseeritaks, seda tõendab veel kord teise viisaastaku teise aasta laenu realiseerimine, mis välja lasti Magnitogorski ja „Punase Putilovi“ tehase ning rea teiste ettevõtete tööliste ja kolhoosnikkude nõudel.

Leningrad ja Moskva realiseerisid selle laenu paari päevaga, haarates ligi 100 prots. töölisi ja teenijaid, kes riigile andsid laenuks oma kuupalga suuruse summa. Mõnedes tehastes ja ettevõtetes realiseeriti „teise viisaastaku teise aasta“ laen mõne

tunni jooksul. Töölised teavad kõik, kuhu lähevad nende laenusummad ja missugused on nende suured võidud neist laenudest.

Samasuguse vaimustusega realiseeriti laenu külas, kolhoosides. Hüüdsõnad „Mitte ühtegi töötavat ilma „Teise viisaastaku teise aasta laenuta!“ „Kolmenädaline kolhoosniku ja üksikmajapidaja sissetulek riigile laenuks!“ — võeti kolhoosnikkude poolt suure vaimustusega vastu.

Juba paar päeva pärast laenu dekreedid väljakuulutamist „Valter Kleini“ kolhoosnikud (Leningradi obl.) raporteerisid MT Jaama poliitosakonnale, et „100 prots. kolhoosnikke on haaratud laenu tellimisega. Ülesanne oli realiseerida 3291 rbl. eest, realiseeriti 3780 rbl. eest, s.o. 115 prots. plaanist. Laenu tellimine kestis kõigest 17—18. aprillini“.

Tikopesa külanõukogus (Leningradi obl.) realiseeriti kontrollülesanne laenu tellimise alal 4 päevaga. *Naisdelegaadid olid laenu tellimise aktiivsemad kaasaaitajad.* Tikopesa külanõukogu kolhoosid võtsid enda peale ülesande — anda riigile laenuks mitte 3600 rubla, nagu see plaanis ette nähtud, vaid 5250 rubla. Edukalt lõpetasid laenu realiseerimise ka teised eesti kolhoos-

sid Kingissepa raioonis („Uus Sakala“, „Lehtmets“ j.t.).

Laenu tellimist kinnitada külas, kolhoosides esimese rahasumma sissemaksimisega — niisugune oli ülesanne. Kolhoosnikud, kohe peale laenu tellimist, hakkasid maksma esimesi summasid. 19. aprilliks oli Tikopesa kolhoosnikkudel makstud rahas juba 250 rubla, üksikmajapidajatel — 380 rubla. „Kaaslova“ kolhoosi kolhoosnik (Leningradi oblast) A. Kochman tellis laenu 100 rubla eest ja maksis selle summa rahas kohe ära.

Meie ehitame oma sotsialistlikku majandust, täidame teise viisaastaku hiiglasuurt plaani ilma orjastavate laenudeta väljastpoolt, kapitalistide käest. *Summad, mida meie anname laenuks riigile, lähevad meie eneste olukorra parandamiseks — tööstusesse, põllumajandusesse, transporti, sotsialismi ülesehitamiseks.*

Meie jagame oma tulud ja summad riigis mitte kurnajate klasside ja parasitide huvides, vaid tööliste ja töötava talurahva hulkade materjalse ja kultuurilise seisukorra tõstmise ning sotsialistliku valmistuse laiendamise huvides nii linnas kui ka külas.

A. O.

PÖLLUMAJANDUSE OSA

KÖÖGIVILJA KASVATUSEST

Kui me peame kinnitada, et meie NSV Liidu taimekasvatuse, vaatamata paljude saavutuste peale, ikkagi veel mahajäänud valmistuse ala on, siis eriti peame seda alla kriipsutama just köögiviljade kasvatuse kohta. Meil pannakse juba suurt rõhku köögivilja kasvatusele tööstuse keskkotade ümbruses asuvates raioonides, et varustada töölisi ja linnade töötavaid hulki üldse tarvilisel määral köögiviljadega, kuid kolhoosnikkude ja üksikmajapidajate põlluharijate hulgas köögiviljade kasvatamist oma jaoks veel ei laiendata.

Seletub see sellega, et meil kolhoosnikkude ja üksikmajapidajate põlluharijate hulgas ei tunne küllalt köögiviljade tähtsust. Tegelikult aga on nende tähtsus määratusuur ja väga mitmekülgne. Hari-likult hinnatakse toiduainete väärtust nende kalorsuse järele, s.o. soojuse hulga järele, mida üks ehk teine toiduaine ta hapendumisel inimese kehas võib anda. Selles mõttes jäävad küll suur osa köögivilju,

näiteks kapsas, kaal, peet, pomidor, kurk, arbuus, melon, kõrvits ja rida teisi — põlluviljadest ja loomaproductidest maha. See paistab kohe silma järgmistestki andmetest. Nii näiteks 100 grammi mitmesuguseid värsked produkke annavad järgmised hulgid kaloreid: nisuleib — 252, liha, sisaldades keskmise hulga rasva — 155, piim — 67, roheline hernes — 39, porgand — 33, sibul — 25, valgepea-kapsas — 25.

Köögiviljade peamine tähtsus aga seisab selles, et nad annavad meie kehale tarvilikke aineid, mida meie teistest toiduainetest saame kas liig vähe ehk ei hoopiski. Niisugused ained on: vitamiinid, kolloidid¹, toitesoolad, fermentid², happed ja veel mõned muud. Kõiki neid aineid saab inimese peaaegu ainult köögiviljadest ja puuviljadest. Sellest on ka arusaadav, et

¹ Kolloidid — aine, mis lahustajas (näiteks vees) ei lahustu täielikult, kuid siiski muutub vedelaks.

² Ferment — aine, mille juuresolekul keeruline orgaaniline aine killustub, lihtsamaks.

köögiviljad on kõige tarvilisematest osadest inimese toidus.

Ülesloetud ainete hulgas erilise tähtsusega on vitamiinid. Nende ainete iseloom ei ole teaduse poolt veel küllalt välja selgitatud, kuid teadlaste korraldatud katsed näitavad nende määratusuurt mõju inimese organismile. On kindlaks tehtud, et teatud vitamiinide puudus toidus kutsub esile inimese üksikute organite tegevuse korratuse, aga mõnede vitamiinide täielik puudumine toob esile keha tegevuse üldise languse, kaob elurõõm, langeb töösuude ja selle tagajärjel areneb meeolehärm.

Väga ammu olid tuntud niisugused haigused nagu skorbuut¹, inglisehaigus lastel (jalgade kõverdumine), närvihaigused jms., kuid ei teatud nende põhjusi niikaua, kui tundmataks jäid vitamiinid. Avastati aga need ning selgitati välja nende mõju inimese organismile ja — ühes sellega selgus, et need haigused on põhjustatud teatud vitamiinide puudulikkusega ehk puudumisega inimese toidus. Alaline vitamiinide puudulikkus nõrgendab inimese vastupanu nakkavatele haigustele, eriti tiisikusele.

Praegu tuntakse kuni seitse vitamiini, neist kõige tähtsamaks loetakse kolme, mida tähendatakse tähtedega A, B ja C. A-vitamiini puudumine annab eriti tunda noorte organismide juures ja kutsub esile kasvamise seisaku, kiratsemise, silmade haigestumise, silmalaugude paistetamise, pimedaks jäämise ja isegi surma.

B-vitamiini puudumisel tekib niinimetatud beri-beri haigus, mis laste juures sagedasti lõpeb surmaga. See haigus on levinenud rahvaste juures, kes toituvad peamiselt riisist (poleeritud riis ei sisalda B-vitamiini).

C-vitamiini puudumine tekitab skorbuuti.

Anname siin tabeli, millest on näha, missugused toiduained missuguseid vitamiine sisaldavad ja kui suur on nende sisaldus suhteliselt.

Vitamiinide sisaldus tähtsamates toiduainetes — N. K. Mülleri järele (ajakiri „Сад и огород“ № 6, 1930. a.):

	Vitamiinid		
	A	B	C
Lehma piim	+++	++	+
Lehma või	+++	väga vähe	0
Munad	++	+++	?
Kõrsviljade terad (rukis, nisu, oder, riis)	+	++	0
Kliid	0	++	0

¹ Skorbuut — haigus, mis väljendub igemete karedaks muutumises ja verejooksus neist.

	Vitamiinid		
	A	B	C
Valge jahu (nisu püül)	0	0	0
Poleeritud riis	0	0	0
Kartul	+	+	+
Spinat	+++	+++	+++
Pomidoriid	+++	+++	+++
Peet	+	++	+
Porgand	+++	+++	+++
Hernes	+	++	0
Õunad	0	++	++
Pirnid	0	++	++
Kirsid, ploomid, abrikosid	0	++	++
Vabarnad ja aiamaasikad	0	+++	+++
Viinamarjad	0	+++	+++
Apelsiinid	0	+++	+++
Sidrunid	0	+++	+++
Pähklad	+	++	?

Leppemärgid:

+++ palju vitamiine

++ küllalt vitamiine

+ vähe vitamiine

0 vitamiinid puuduvad

? kaheldav, kas on, ning igal juhutamisel — väga vähe.

Väga tähtsat osa teiste ainete hulgas etendavad ka kolloidid, mis sisalduvad köögiviljade mahlas. Need on venivad shele-taolised ained, mis iseenesest ei ole küll toitvad, kuid väga hästi mõjuvad seedimise protsessile.

Et inimese organism korralikult töötaks, selleks on vaja soolasid. Mõnesuguseid soolasid saab inimese organism ka teistest toiduainetest, kuid need soolad, mida sisaldavad köögiviljad, on inimese kehale ta loomuliku tegevuse jaoks eriti tarvilised.

Toored köögiviljad sisaldavad ka fermente, mis määratusuurt osa etendavad toidu omastavuse tõstmises ja seedimise paremustamises. Et fermentid keetmisel ära lagunevad, siis on tarvilik köögivilju ka toorelt süüa.

Kõiki neid tähtsaid köögiviljade omadusi silmaspidades, silmaspidades seda, et köögiviljade nii hulgaliselt kui ka mitmekesisusel iseloomulikul laialisem tarvitamine võib suuresti tervendada meie töötavate hulkade tervislikku seisukorda, silmaspidades, teisest küljest, ka seda, et iga raioon võiks oma tööstuse keskkohadele ise tarvilisel määral köögivilja produkte kasvatada, on partei ja nõukogude valitsus köögiviljade kasvatuse laiendamise üheks löökülesandeks teinud. Iga põlluharimise majapidamise üksus — kolhoos, sovhoos, kehvik-, keskmik-üksikmajapidaja, iga tööline, eestkätt töölinaine ja naiskolhoosnik peab köögivilju kasvatama.

Töölised ongi juba soovi avaldanud köögivilja oma tarvitamiseks kasvatama hakata. Sellepärast erilisel sedal tööliste soovi arvesse võttes, tegi NSV Liidu Rah-

vakomissaride Nõukoğu 25. detsembril 1933. aastal otsuse, mis kohustab kõiki alamaid nõukogude organeid, ametiühisuste organisatsioone ja tööliste varustuse organisatsioone (TVO-sid) kindlustada tööliste individuaalse köögiviljaaianduse arenemist. Selles otsuses on näidatud, et 1934. aastal on vaja NSV Liidus kindlustada köögiviljaaedadega poolteist miljoni töölisi ja esimeses järjekorras eesrinnaliste tööstusharude töölisi, nagu näiteks mäekaevanduse, metallurgia, kiviseekaevanduse ja värviliste metallide ümbertöötamise, masinaehituse, puuümbertöötamise, tekstiiltööstuse, keemiatööstuse ja ka raudtee ja veete töölisi.

Nagu muude kultuurtaimede alal, samuti ka köögiviljade alal on vaja saavutada võimalikult suuremat viljasaagi tõusu. Sellepärast võib enamjaol meie NSV Liidu eestlastest põlluharijail, eriti linna töölisel köögivilja kasvatuses suhtes peasjalikult kahes küsimuses juhatust tarvis minna: 1) kuidas tõsta seni kohtadel kasvatatavate köögiviljakultuuride viljasaaki, 2) misuguseid kultuure vaja kohtadel täiendavalt kasvatama hakata ja kuidas neid kasvatada.

Esimese küsimuse suhtes pöörame tähelepanu ainult üldistele köögivilja kasvatuses nõuetele, mille tähtsust enamjagu naiskolhoosnikkudest köögiviljade kasvatajad seni ei ole küllalt hinnanud. Uuematest kultuuridest, mis erilist tähelepanu vääriavad, soovitame eeskätt pomidori ja anname selle kasvatuses kohta mõningaid juhatusi.

Külv

Kõikide köögiviljade seemned vaja külvata reaskülvi viisil. See külv viis annab võimaluse seemneid kokkuhoidlikumalt külvata ja pärast hõlpsamini taimede eest hoolitseda (umbrohtu hävitada, mulda kobestada jne). Laialt külv on lubatav mõnikord ainult peenarkultuuri korral, kui külvatakse varaseid kultuure, näiteks rōdist, spinatit, tilli, ka kapsa ja kaali külvamisel lavataimede jaoks. Kuid ka siin annab reaskülv paremad tagajärjed.

Taimede istutamine

Taimede istutamisel peetagu silmas järgmisi nõudeid:

1) Taimed istutatagu korralikkudesse ridade, et pärast oleks võimalik nende eest hoolitseda.

2) Istutatagu ainult terved taimed, et haigused laiali ei leviks ja et iga taim võiks tugevaks areneda ja head vilja anda.

3) Istutamisel asetatagu taimed korralikult aukudesse, et juur kõverasse ei jääks (auk peab küllalt sügav olema) ja vaadatagu hästi järele, et ladvapunga peale ei satuks muld.

4) Hästi vajutatagu muld istutatud taime juure ümber.

5) Peale istutamist kastetagu taimi tugevasti, et muld vajuks tihedalt juure vastu ja viimane võiks oma narmastega hakata kohe vett imema. Kastmisel plingiks vajunud mulla pinnale riputatagu vähe kobedat mulda, et koorik ei tekiks.

Hoolitsemine taimede eest

Umbrohtude kitkumine

Umbrohi tarvitab samu kasvamise tingimusi, mis kultuurtaim. Järelikult on ta viimasele vaenlaseks ja takistab selle kasvu. Sellepärast on vaja umbrohtu järjest hävitada, alates seda juba siis, kui ta alles üsna nõrk on. Et umbrohu hävitamine küllalt põhjalik oleks, on vaja püüda umbrohutaimed juurtega välja tõmmata. Seda on parem teha siis, kui muld küllalt pehme on (peale vihma). Kitkutud umbrohud vaja komposti hunnikusse visata aga mitte köögivilja maa peale jätta, nagu seda sagedasti tehakse.

Suve jooksul vaja umbrohu kitkumist korraldada vähemalt 3—4 korda.

Köögiviljamaa ääred, kus kultuurtaim ei kasva, vaja enne puhtaks niita kui seal umbrohud jõuavad seemneid kasvatada.

Kastmine

Kastmine on väga tarvilik siis, kui pikeemat aega püsib kuiv ilm ja muld on sügavalt ära kuivanud. Hästi mõjub kastmine peasjalikult niisugustele kultuuridele, mis esiti taimelavas kasvatatakse ja pärast krunti ümber istutatakse, näiteks kapsale, kaalile, pomidorile, sellerile jmt. Kastmisel peetagu silmas reeglit: parem kasta kord ja hästi (tugevasti) kui mitu korda ja nõrgalt.

Kasta vaja nii tugevasti, et muld vähemalt 18—20 sm sügavuselt märg oleks. Järgmisel päeval aga vaja kastmisest plingiks vajunud mulda pinnalt kobestada, et maa seest vesi jälle kiiresti ära ei auraks ja et õhk paremini taimede juurte juurde pääseks.

Kuumal ilmal on parem kasta õhtu eel ehk hommikul vara.

Mulla kobestamine

Mulda kobestatakse selleks, et lõhkuda koorikut, mis tekib enamasti alati peale tugevate vihmade. Mullapinna kobestamine on selleks tarvilik, et takistada ülligset vee aurumist, mis tihedas mullas kitsaid mullaosakeste vahesid mõõda väga ruttu üles imbub. Peale selle, mullapinna kobestamine hõlbustab õhu tungimist juurte juurde, mis viimaste hingamiseks tingimata tarvilik on.

Taimede harvendamine

Iga taime edukaks kasvamiseks, peale muude tarviliste tingimuste, on vaja vastavat ruumi nii õhus kui ka mullas. Liiga tihedalt kasvades annavad vilja taimed alati vähem saaki, kui kasvades parajas kauguses üksteisest. Peale selle kasvab villi sel tingimisel paremate omadustega. See on üldiselt teada, kuid ikkagi tehakse viga selles, et ollakse ruumi määramisel liig kokkuhoidlik ehk lihtsalt ei panda selle nõude täitmisele rõhku.

Taimi on vaja harvendada muidugi ainult siis, kui neid külvatud seemnetest ilma ümberistutamata kasvatatakse.

Vahed taimede vahel vaja jätta harvendamisel: porganditel 1—2 sm (vaadates missugune sort) esimesel harvendamisel ja 4—8 sm teisel harvendamisel, mis umbes 20 päeva peale esimest harvendamist tehakse, peetidel, naeristel ja rõdistel 8—10 sm, kurkidel 15—20 sm. Võimalikult silmas pidada ka seda, et järel jäetakse tugevamad taimed.

Muldamine

Muldamine on tarvilik kapsastele, pomidoridele, kurkidele, kõrvitsatele, arbuusidele, melonitele jmt. Muldamise tagajärjel areneb taimedel tugevam juurekava (kasvavad lisajuured), mille tõttu taimed hakkavad suuremal määral toitu omandama. Vaja mullata võimalikult niiske mullaga, siis hakkavad lisajuured kiiremini arenema.

Uuemate kultuuride kasvatamine

Pomidor ehk tomat

Pomidor on üks väärtuslikumatest köögiviljadest. Ta väärtus seisab vitamiinides

(sisaldab A, B ja C vitamiine, kõiki rikalikult, toitesoole ja teisi sarnaseid aineid), millel määratusuur tähtsus inimese toidus. Eriti tähtis on pomidor veel sellepärast, et teda tarvitatakse peaaesjalikult toorelt. Sellega muidugi ta tarvitamine ei piirdu.

Suurel määral läheb pomidor konservide ja pomidori püree valmistamiseks, soolamiseks, marineerimiseks ja isegi kuivatamiseks.

Põhjapoolsetes raioonides on võimalik pomidori kasvatada sel teel, et taimed lastakse esiti soojas lavas või triiphoones küllalt tugevaks areneda ning siis istutatakse krunti. Selleks peab taimedel olema 10—12 lehte ja esimesed õienupud.

Kui pomidore palju istutatakse, siis aetakse muldajaga hästi sügavad vaod, millete vahed jäetakse 70 sm laiused.

Vao põhja kaevatakse labidaga augukesed 70 sm vahedega, mille sügavus vao sügavusega kokku peab olema 12—16 sm (taimede juurte järele). Nendesse augukestesse istutataksegi taimed. Istutatakse vähe sügavamale, kui nad lavades olid. Muld vaja istutamisel hästi juurte ligi vajutada. Peale istutamise tehakse taimede ümber väikesed õnsused kastmise jaoks ning kohe kastetakse, võttes iga 10—12 taime peale 1 ämber vett.

Varsti peale istutamise pistetakse taimede juurde toed ja köidetakse taimed nende külge. Teist korda köidetakse augustikuu algul.

Päeva 8—10 pärast peale istutamist kobestatakse mulla pinda taimede ümber. Pärastpoole toimetatakse kobestamist mullast olenevalt, s.o. siis, kui tekib koorik. Harilikult kobestatakse mulda iga 10—15 päeva tagant kuni pomidoride väljakasvamiseni, soovivat peale vihma.

Esimene muldamine tehakse varsti peale istutamise, kui juured juba hästi mulla sisse kinnitunud, teine — kui hakkavad viljad arenema.

Pomidori taimed harunevad tugevasti ja kasvavad harilikult kuni suve lõpuni ja võivad lõpuks maha heita. Et seda ei sünniks ja et viljad (pomidorid) täielikud areneksid, on vaja harusid vähendada ja latvu kärpida. Leningradi oblastis jäetakse ainult 1—2 peaharu.

J. Saviak.

VEEL LAIEMALT SÜVENDADA NAISTÖÖ- JÕUDU RASKETÖÖSTUSES

Päevakäsk rasketööstuse rahvakomissariaadile

Naistöõjõu erikaal tööstuses on viimastel aastatel tungivat tõusu avaldanud. 1. jaanuariks 1930. a. oli see 28,1 protsenti, kuid 1. juuliks 1933. a. 37,2 prots. Vastavalt rasketööstuse ülesannete arendamise suurematele tempodele, hoolimata kõigist püsima jäänud traditsioonidest arenes naiste töö peajasjalikult rasketööstuse liinis, võites järjesti uusi kvalitseeritud töö alasid, näiteks A. grupis olev naiste arv ja nende töö erikaal kasvas 254 tuh., ehk 13,5 prots. üldtööliste arvust 1. jaan. 1930. a., kuni 903,3 tuh. s.o. 26,9 prots. juuliks 1933. a. Iseäranis tähtsat kasvu näeme tööstuse otsustaval alal — masinaehituse tööstuses, kus naistöölise arv 46 tuh., ehk 8,1 prots. kasvas 62 tuh., ehk 20,3 prots. ja kivisöe tööstuses — 24 tuh. ehk 8,2 prots. kuni 75 tuh. ehk 17,6 prots. Sealjuures näitasid kogemused, et naiste töö hulgalises masstaabis oma omaduse poolest meesterahva omale alla ei anna, täites ja ületades saadud ülesanded näitavad naised kõrget, eeskujulikku töödistsipliini. Töötavate naisterahvaste hulgad on laialdaselt haaratud sotsialistlikusse võistlusesse ja lõõktööle, välja eraldades rohkearvulisi kaadreid, aktiivseid võitlejaid töö frondil.

Ühelajal naisterahvaste arvulise kasvuga tööstuses võib ära märkida ka nende kvalifikatsiooni tõstmise alal samuti naiste kaadrite ettevalmistuses märksat tõusu. Tähtsa osa naistöölise hulgas haarasid oma alla tööstus-tehnilised kursused ja tehnikumid. Rasketööstuse rahvakomissariaadi süsteemis oli õppivate naisterahvaste erikaal 1. okt. 1933. a. kõrgemate tehn. koolides 20,5 prots., tehnikumides 28,9 prots., töölisfakultetidest 26,9 prots., koolides, vabriku ja tehaste juures 25 prots.

Juhtivate tööliste ja spetsialistide (kõrgem juhtiv personaal asutustes ja ettevõtetes, juhatajaid juhatustes, sektorites, insener-tehnilise personaali juhatajateks teaduslik-uurimise laboratooriumides, ettevõtetes jne) naisterahvaste arv rasketööstuse rahvakomissariaadi süsteemis oli 1. okt. 1933. a. 26 264 in.

Rasketööstuse rahvakomissariaat on 1934. a. lasteasutuste ehitamiseks assigneeritud: lastesõimede peale 19 176 tuhat rubla, kuna 1933. aastal oli 16 178 tuh. r.;

lasteaedade peale 7 552 tuh. rubla, aga 1933. a. oli 4 020 tuh. rubla.

Saavutatud edusammude kõrval leidub ka rida puudusi, mis näitavad, et paljude majanduslikkude organisatsioonide poolt ei ole veel küllaldaselt arvestatud seda määratud sotsiaal-poliitilist ja rahvamajandusliselt tähtsat hulgalist naisterahvaste tööstusse tõmbamist ja selle ülesande töiseid järeldusi: ei ole veel küllaldaselt tõmmatud madala arenemisega naistöölised tööstuslikule õppusele; naisterahvad on oma suures enamuses siiski veel kvalifitseerimata töö peal; halvasti on korraldatud instrukeerimine. Paljudes ettevõtetes ei ole küllalast tähelepanu pööratud eluolulistele küsimustele naistöölise suhtes. Arvesse võttes naisterahvaste töö tähtsust rasketööstuses, kinnitades tööstusse neid, kes juba töötavad, et nad veel rohkem süveneksid, vastavalt tööstuse nõuetele, täites sm. Stalini juhatusi partei XVII kongressil — tervitada töötavate naisterahvaste fihiskondlikku aktiivsust ja nende väljaeraldamist vastavatele kohtadele kui kahtlematut tundemärki meie kultuursest kasvust.

Käsen:

1. Kõikidele direktoritele ettevõtetes teha märtsikuu jooksul järelevaatus ja asetada naisterahvad tööstuses nii, et paremad lõõklased, kes oma tööala juba täitsa omanud ja tehnilised eksamid hästi ära annud, kohe üle viia enam kvalifitseeritud töö peale ja kõrgemale tööastmele tõsta.

2. Tsehi ülemad peavad kõiki naistöölisi tehnilise õppusele haarama oma töö kvalifikatsiooni tõstmiseks, nii et 1934. a. jooksul kõik naistöölised ja tehnilised töö- ning naisinsenerid, kes rasketööstuses ametis, tervena saaks tõmmatud tehnilisele õppusele ja kvalifikatsiooni tõstmisele.

3. GUUS ja rasketööstuse rahvakomissariaadil kindlustada vab.-tehase koolidesse 1934. a. mitte vähem kui 25 prots. tütarlapsi, tehnikumidesse 25—30 prots., kõrgematesse tehn. õppeasutustesse mitte vähem kui 20—25 prots.

4. Töö sektorile 1. maiks 1934. a. välja töötada plaan naisterahvaste rasketööstusse tõmbamiseks 1934—37. a. peale.

5. Kohustada ettevõtete direktoreid 1934. a. märtsikuu jooksul elumajade ja kultuur-oluliseks ülesehitamiseks määratud summadest remonteerida ja sisse seada naisterahvaste ühiselamud ning korraldada neis kõik tingimused normaalseks kultuurseks puhkuseks.

6. Ettevõtetele kindlustada kogu summad, mis 1934. a. määratud lastesõimede ja -aedade ehitamiseks sarnaselt, et naistöölisel oleks võimalik kindlustada oma lastele kasvatus kultuuriselt ja tervetes tingimustes. Olemasolevate lastesõimede ja laste-

aedade fondist tuleb eestkätt varustada naistöölisi lööklasi.

7. Rasketööstuse ettevõtete direktoritel premeerida naisterahvaid — paremaid lööklasi, kes oma plaani täidavad ja kvalifikatsiooni täiendavad, ning kes sots. teh. eksamid „väga hea“ peale ära annud.

8. Eeltoodud korralduste elluviimise kontroll jääb sm. Schweitseri ja Figatneri peale.

Rasketööstuse rahvakomissar

S. Ordshonikidse.

TÖÖLISE JA TALUPOJA TÖÖ ON VABASTATUD KURNAMISEST. SISSETULEKUD, MIDA KURNAJAD RAHVA TÖÖST VÄLJA PRESSISID, JÄÄVAD NÜÜD TÖÖTAVA KÄTTE JA NAD KASUTATAKSE ÄRA OSALT VALMISTUSE LAIENDAMISEKS NING UUTE TÖÖRAHVA SALKADE TÕMBAMISEKS VALMISTUSSE, OSALT — TÖÖLISTE JA TALUPOEGADE SISSETULEKUTE OTSEKOHESSEKS TÕSTMISEKS.

STALIN

KULTUURSELE ELULE

Nüüdne OGPU nim. tehas algas oma tegevust 1914. a. Sel ajal oli töölistel selles tehases väikene kogukene. Naistöölisi ei olnud peaaegu sugugi, välja arva-

OGPU nim. tehase eestlased naislööklased.

tud mõni üksik koristaja. Alles peale Oktoobrirevolutsiooni hakkas tehas kiires tempos arenema. Tänapäev töötab selles tehases juba 2300 naistöölist.

Tehasel on kultuurkombinaat, kus töötavad igasugused isetegevuse ringid, raamatukogu, õhtune nõukogude-parteikool, lastesõim ja lasteaed. Tehasel on oma vabrikuköök avarate söögisaalidega, kus valitseb eeskujulik puhtus, kus iga lauda ilustavad värsked lilled.

Tehas hoolitseb ka oma tööliste tervise eest, selleks on tal oma puhkemaja, kus töölistel puhkeajal oma tervist kosutavad.

OGPU nim. tehase naistöölised on vabastatud lastekasvatusest ja supipoti küljest, sest lasteasutustes kasvatatakse nende lapsi ja vabrikuköök varustab neid toiduga ja sellepärast näeme naistöölisi käsikäes meestöölistega lööklaste esiridades. Nad töötavad lukuseppadena ja treialitena tööpinkide taga ja ei anna oma tööosavuses meestele alla. Siin töötavad naistehnikud, kes võrsunud töölistklassi ridadest. Kuid kõige rõõmustavam on näha seda edasipüüdu teadmiste ja tehnika omandamises naistöölise seas õhtukoolis ja tehnilistes ringides. *Enamliselt töötada ja kultuuriselt elada* on OGPU naistöölise püüd.

Raudkepp.

ÜLESKUTSE

Kõigile „Naistöölise ja naiskolhoosniku“ lugejatele, linna- ja külakirjasaatjatele.

Kõigile naistöölistele, naiskolhoosnikukudele, lööklastele, delegaatidele, töötavatele üksikmajapidajatele.

Kallid seltsilised!

Teise viisaastaku — klassideta ühiskonna ülesehitamise viisaastaku teostamisel seisab meie ees kapitalismi jäänuste äravõitmine majanduses ja inimeste teadvuses. See nõuab kogu töörahvalt klassilist valvelolekut, püsivust ja jõupingutust uuema tehnika omastamiseks, tööomaduse ja poliitilise ning kultuurhariduse taseme tõstmiseks.

Ajakirjandus on töörahva kõige teravam ja kõige tugevam sõjariist ülesseatud ülesannete eest võitlemises. Ainult ajakirjanduse läbi võib kõige kiiremas korras masside tähelepanu nende ülesannete täitmiseks mobiliseerida.

Ainult ajakirjanduse läbi võib kiiremas korras ühe tehase, kolhoosi korda läinud katseid tuhandetele teistele vabrikutele, tehastele, kolhoosidele ja sovhoosidele üle anda.

Ainult ajakirjanduse läbi võivad miljonilised töörahvahulgad kiiremas korras teada saada oma partei ja valitsuse otsuseid.

Kuid ajakirjandusel on siis väärtust, kui ta hulkadesse ulatab.

„Naistöölise ja naiskolhoosniku“ toimetuse on teie poole üleskutsega pööranud aktiivselt kaasa aidata ajakirja laiailaotamisele, kuid selle peale vaatamata kasvab viimastel kuudel tellijate arv õige visalt.

Käesoleval ajal on „Naist. ja naisk.“ ainult 800 tellijat. Toimetus pöörab teie poole üleskutsega agaramalt ajakirja laiailaotamisest osa võtta. Sest „Naist. ja naisk.“ on teie ajakiri ja ainult teie aktiivne osavõtt aitaks tellijate arvu tõsta ja ajakirja hulgaliseks teha. Maikuust on ajakirja üksiknumbri hinda 60 kopikast 30 kopikani alandatud.

Tellimise hind 3 kuu peale 90 kop.

„ „ 1 juunist aasta lõpuni
2 rbl. 10 kop.

Iga postiosakond võtab tellimisi vastu.

Eraldage kohtadel aktiivseid seltsilisi volinikke välja, kes kollektiivselt tellimisi vastu võtavad ja „Naist. ja naisk.“ toimetusega sidet loovad.

Volinikud teadustagu oma nimed ja aadressid toimetusele.

Iga naislööklane, delegaat, naisbrigadir, iga naiskolhoosnik peab olema „Naist. ja naisk.“ tellija.

„Naistöölise ja naiskolhoosniku“ toimetuse.

„EDU“ NAISKOLHOOSNIKUD SAMMUVAD EESRINNAS

„Edu“ naiskolhoosnikud kolhoosi üldkoosolekul 22. aprillil otsustasid kõik kollektiivselt astuda ajakirja „Naistöölise ja naiskolhoosniku“ tellijateks ning tellida ajakirja „Naistööline ja naiskolhoosnik“, kuni 1934. aasta lõpuni.

„Edu“ naiskolhoosnikud kutsuvad endile järgnema kõiki Kingissepa raioonis olevaid eestlastest naiskolhoosnikke.

„R.“

100 PROTSENTI „NAIST. JA NAISK.“ TELLIJATEKS

Volossovo raioonis „Külvaja“ nimelises kolhoosis 26. aprillil s.a. ärapeetud naiskolhoosnikkude üldkoosolekul otsustasid naiskolhoosnikud 1. maiks 100% „Naist. ja naisk.“ tellijateks hakata.

Samal õhtul organiseeriti tellimise vastuvõtmist.

„Külvaja“ naiskolhoosnikud kutsuvad endile järgnema teisi Volossovo raiooni eesti naiskolhoosnikke.

Netti.

Vastutav toimetaja: S. Allermann.

Tehniline toimetaja: A. Lukin.

Väljaanne № 45. Ladumisele antud 5/V 1934. Trükkimiseks alla kirjutatud 15/V 1934. Paber 74×105. Trüklp. 1. Trükit. 1. p. 85.680. Trükit. üldse 85.680 t. Lengorit 11888. Tiraash 700 eks. Töö № 5291. „Külvaja“ trükkoda, Leningrad, Dsershinski uul. № 49.

18122-
„РАБОТНИЦА И КЪЛХОЗНИЦА“ № 5 (60)

Ежемесячный журнал на эстонском языке.

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, Апраксин переулок № 2
Valismaatöölite Kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, Apraksini põikuküls № 2

Нинд 30 коп.

